

З УСТРІЧ проходила у святково прикрашеному класі. На стінах — портрети видатних українських літературних діячів Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки. Тут же розміщені видатні вислови письменників: Т. Шевченка — «Учітесь, читайте і чужому навчаєтесь, і свого не цурайтесь», І. Франка — «Я син народу, що вгору йде, хоч був запертий в льох. Мій поклик: праця, щастя і свобода» та ін. На класній дошці каліграфічним почерком написано вітання головному винуватцю шкільного свята — М. А. Лозян. І всюди — українські вишивки. А в центрі — твори художниці — картини, портрети, вишиті

У період перебудови та оновлення загальноосвітньої школи зростають вимоги до її виховної функції. Як показує практика, низькі виховні результати сьогоденної школи значною мірою зумовлені стереотипним підходом педагогів до виховної роботи. Додатком до успіхів у справі виховання можна лише при умові творчого підходу, використання нових методів у педагогічній практиці, реалізації конкретних можливостей та уподобань вихователя і вихованців.

Саме так, з новим підходом, використанням наявних можливостей і будує свою виховну роботу з учнями класний керівник, вчителька української мови і літератури Рокитнівської середньої школи № 3 М. В. Любиш. При плануванні виховної роботи вона бере до уваги такі важливі аспекти, як морально-психологічний клімат в класі, організаторські можливості учнівського колективу. Значну увагу приділяє індивіду-

альній роботі з учнями та співпраці з батьками.

Великого значення надає вихованню молодого покоління на кращих традиціях нашого народу. З цією метою проводить різні масові заходи, з допомогою яких розриває пізнавальні, художні якості своїх вихованців, знайомить їх з історією, традиціями нашого поліського краю.

Набувши чималий досвід виховної роботи, М. В. Любиш щедро ділиться знанням зі своїми колегами, педагогами шкільного району. Зокрема, вона провела відкритий виховний захід, в якому взяли участь класні керівники загальноосвітніх шкіл району та педагоги Рокитнівської середньої школи № 3, де вона працює. В цей день Марія Василівна організувала в класі зустріч з відомою художницею і вишивальницею Рокитнівщини Мотрею Архипівною Лозян.

ПАМ'ЯТНА ЗУСТРІЧ

нокі білі хмарки охороняють думи поета, допомагають навіяти добрі спогади.

Н К ШИРОКА сокорина Віти розпустила,

А над самою водою
Верба похилилась.

Момент, коли ці слова поета лягли на папір, і відобразила художниця на черговому полотні. Присів Гарас Шевченко під високим осокором, тяжко задумався: чому в такому чудовому краю живуть такі нещасні люди?

На ньому голуба краватка, світло-коричнева безрукавка і коричневого кольору костюм. А в очах — дума журба.

Сидить Шевченко над Дніпром. Ріка відчуває...

рини, портрети, вишиті та намальовані вмілими руками майстрині.

СВЯГО почалось щирими вітаннями і побажаннями всього найкращого в житті Мотрі Архипівні Лозян. Звертаючись до присутніх, М. В. Любиш закликала всіх шанувати і підтримувати кращих людей нашого поліського краю, народних умільців і майстрів. Уважно слухали всі розповідь про життєвий і трудовий шлях художниці. Народилась Мотря Архипівна влітку 1922 року. Це був дуже тяжкий для України час. Голод і нестатки, безжальна смерть викошувала з життя голодних українців. Архип Бондаренко, батько Мотрі Архипівни, аби прогледувати дружину і трьох дітей, дуже тяжко працював, від зорі до зорі трудився в полі, йшов на заробітки, аби лиш вижили діти і дружина, котра чекала четверту дитину. Від безпросвітної праці і недоспаних ночей чоловік втрачав силу, здоров'я. Дочекався батько донечки, радів її появі на цьому світі. Дружина втішалась, що одужає чоловік, і вони вдвох роститимуть своїх чотирьох дітей.

Та не так сталося, як гадалося. Помер батько, затужила в риданнях мати-вдова. Серце рвалося від печалі та болю, а дітки їсти просили. Мати, як та чайка, побивалася в горі: раненько вставала, пізно лягала, аби заробити на хліб насушний, аби вигодувати й на розум наставити чотирьох дітей-напівсиріт. І часто брала в руки голку і вишивала, мережила узорі, щоб їх продати чи

виміняти на хліб для дітей.

ЗБІГАЛИ роки, підросли діти, а серед них і найменшенька Мотря. Невеличка і худенька, вона змалечку допомагала мамі: мила посуд, хату прибирала, двір замітала, грядки полонила, сапала, корівку пасла. І що б вона не робила, все їй подобалось, все хотіла зробити гарно, охайно. Все її захоплювало. А особливо їй хотілось малювати. Брала в старших братів олівець і папір та й малювала квіти, дерева, хатку, маму, котра так тяжко працювала на колгоспному полі.

БАЧИЛА Мотря мамине вишивання і сама тягнулася до голки, брала ниточку, протягувала у вушко і на клаптику тканини мережила свої дитячі узорі. Сонечко заглядувало у вікно, дивилось на працювиту дівчинку, милувалось її русавою голівкою: художником дівчинка буде!

Хоч важко жилося сім'ї без батька, але підросли діти. Коли приходили вересневі дні — бігла Мотря до школи. В школі їсти давали і взагалі трохи допомагали вдовиним дітям.

Дуже гарно малювала дівчинка. Іноді діти із багатших сімей давали їй і пиріжки або хліба окрайчик, щоб вона намальовала їм те, що вчителька задавала на уроці. Мотря малювала швидко і залюбки.

А як хотіла вона вчитись. Цікаво було їй і читати, і писати, і малювати. Вчилась добре. Та й дома

всі любили книги, а особливо Шевченка «Кобзар». Коли діти навчались читати, то у вільну вечірню годину в голос декламували вірші Тараса Григоровича Шевченка, і залюбки слухала і мама.

ЛИНУЛИ РОКИ. Тривогою позіяло. Заговорили люди про війну. Чорним вороном, бомбами впала війна на землю українську. Вигнав фашист матір та дітей з хати і пішли вони з біженцями до міста. Там спинились у спорожній хаті і війну перебували. Знову голод, знову холод. Старший брат застудився, захворів і помер в кінці війни. А так хотів побачити, як фашиста гнатимуть з рідної землі, та не дочекався. Поховали брата. А середульший брат на фронт пішов. Хвилювалася вся сім'я за нього. Після війни повернулись у рідне село, а хати нема — спалив клятий фашист рідну оселю. Вирішили вони їхати на Полісся, шукати свою долю.

У1946 РОЦІ приїхали вони в Рокитне. Поселилися в порожній хатинці біля склозаводу. Мотря Архипівна почала працювати — займатись заготівлею сільськогосподарських продуктів для держави, заробляти якісь гроші. Прийшов з армії брат, і вирішили вони будувати собі хатину.

Згодом вийшла Мотря Архипівна заміж за Олександра Васильовича Лозяна. Працював він шофером. І приглянулася йому добра жінка і ніжна дівчина. Дуже любив він свою дружину, шанував її,

Потім Мотря Архипівна працювала художником-оформлювачем на склозаводі, і в торгівлі, і в лікарні. Але ніколи не розлучалась з нитками, з голкою, любила малювати. Дуже хотіла вчитися, але важке життя не дало їй можливості закінчити художню школу. Вчилася вона самотужки. Передплачувала художні журнали, читала, малювала.

АРУКИ в неї — золоті! Вміє вона і крючком в'язати, і хату прикрасити, і смачні страви приготувати. А як вишиє, то так тонко і акуратно, так підбере нитки і кольори, що її вишиті полотна виглядають ніби намальовані. А як намалює пейзаж, під її рукою він ніби оживає. І йшли до неї рокитнівчани. І всім малювала, вишивала. Скільки її полотен у рокитнівських будинках милують око господарів.

Займатись творчістю Мотрі Архипівні було нелегко. Захворів чоловік. Тяжка хвороба прикувала його до ліжка. Він не міг ні встати, ні поворухнутись. Був паралізований і всім довгих років вона доглядала його, як малу дитину.

ВЖЕ ДВА роки Мотря Архипівна живе сама в квартирі. Вона сіє квіти біля дому. І вишивати їй хочеться, та важке життя роки вплинули на зір. Їй прооперували око і вже важко і шити, і малювати. Але душа її живе мистецтвом!

—Такий нелегкий життєвий шлях Мотрі Архипівни. Але її творча праця принесла плоди. По-

лотна, вишиті і намальовані її руками, радують око своєю красою, сповнюють гордістю всіх нас, що поруч з нами живе така людина, — продовжують розповідати учителька і її вихованці. Вони з любов'ю описують кожний художній твір майстрині.

ОСЬ СТАРЕНЬКИЙ сопілкар висипав із торбинки сопілочку. Сидить він в полотняній одежині, простягнувши свої втомлені ноги. Він старенький і його водить поводир, білоголовенький хлопчик. Він теж у полотняній одежині. І такий смуток повіє цей твір.

НА ДРУГОМУ полотні зобразила художниця Тараса Григоровича Шевченка. Сидить він на дніпровському схилі, тримає в руках бандуру. На плече накинута свитина. Навколо стану поета обвився червоний пояс. На голові — козацька шапка. Задумався, зажурився Тарас Григорович над долею матері-України.

А біля нього, на дніпровській кручі — безліч квітів у траві. І все це переливається різними кольорами, радує, вабить до себе і милує око. Скільки зусиль доклала Мотря Архипівна, скільки кольорів підбрала, щоб зазеленіла травичка, розквітли квіти біля ніг поета. А в даліні видніється село, церковні бані золотяться, верхів'ями, тягнуться до голубого неба, до ясного сонця. Село в садках зелених сповилось, а там, на відносколі, житечко спіє. Світло-голубе небо бринить яскравим сонцем, пооди-

Дніпром. Ріка відчує бентежну душу поета і собі хвилюється голубими барвами... Над піщаною кручею верби кучеряві схилились...

І в усій цій красі відчуєш добру і щирю душу художниці, руки якої так майстерно передали красу рідного краю, поетові думи і поривання.

ЗАКІНЧИЛАСЬ розповідь, тихо-тихо в класі. А потім — гучні оплески художниці та організаторам цього свята.

На закінчення, як дарунок від школярів художниці, прозвучали українські народні пісні у записі, а учень школи Іван Кірдей виконав на баяні її улюблені мелодії.

Ця пам'ятна зустріч надовго лишиться в душах школярів, присутніх. Вона всіх схвилювала, зблизила, поріднила. І все це — велика сила мистецтва, розумно і продумано організований захід класним керівником, досвідченим педагогом М. В. Любиш.

Ми, рокитнівчани, дуже пишаємось тим, що прекрасні картини, вишивки М. А. Лозян експонуються в музеях міст Рівного, Києва. А в 1992 році вони побували в США на виставці творів народних умільців «Україна — Америка». Окремі картини хотіли купити американські мистецтвознавці. Але це — шедеври нашого народу, і вони мають бути в нашій Україні. І ми сподіваємось, що колись і у нашому містечку буде музей народної творчості, і там, безперечно, на найпочеснішому місці зберігатимуться ці безцінні вишивки місцевої художниці М. А. Лозян.

А. ПЕТРОВА.